

Øget demokrati i folkekirken

Kirkeministeriet
November 2003

Udgivet af Kirkeministeriet
November 2003

Forsidebillede: © Annedorte Vad

Tryk: Herrmann & Fischer A/S
Oplag 2.000 eksemplarer

ISBN 87-989543-4-2

Forord

Folkekirken lokale forankring har været udgangspunkt for det kirkepolitiske arbejde i regeringens to første år.

Omdrejningspunktet har været den lokale sognemenighed, for det er i den, evangeliet skal forkyndes, og det er der, beslutningerne vedrørende sognekirken først og fremmest skal træffes af de lokalt valgte menighedsråd.

Derfor er mulighederne for selvstændigt at beslutte og handle lokalt, som er noget meget væsentligt i folkekirken, blevet styrket. Derfor er der skabt bedre overblik over og bedre styring af den folkekirkelige økonomi. Derfor er der arbejdet på at forenkle ansættelse af præster og kirkefunktionærer og samtidig arbejdet på at styrke udviklingen af medarbejdere i folkekirken. Og derfor er der arbejdet på, at borgernes, folkekirkemedlemmernes, tilgang til kirken bliver styrket.

I denne pjece præsenteres resultater af de første to års arbejde. Desuden præsenteres nogle af de initiativer, som regeringen har sat i gang, men som endnu ikke er endeligt gennemført.

Tove Fergo

Folkekirken - folkets kirke

"Den danske folkekirke har en grundlovssikret særstilling, der betyder, at folkekirken understøttes af staten. Regeringen vil ikke ændre ved folkekirkens særstilling og ønsker at fastholde en rummelig folkekirke, der er forankret i de lokale sognemenigheder. Regeringen vil fremlægge forslag til ændrede regler for folkekirkens økonomistyring og administration."

*Afsnit om folkekirken
i det supplerende regerings-
grundlag, august 2003*

Folkekirken styre

"Vil man gøre Folkekirken afholdt af dens Medlemmer, da bør man efter min Mening give dem Indflydelse paa Styrelsen af Folkekirken Sager, thi der igennem vækkes Interesse og Kærlighed for dem."

J.C. Christensen, kirkeminister, ved fremlæggelse af forslag til den første lov om menighedsråd, 1901

Folkekirken lokale styre

I 1903 blev der indført lokalt folkestyre i folkekirken med vedtagelse af den første lov om menighedsråd.

Regeringen har i tiden omkring menighedsrådenes 100 års jubilæum gennemført eller iværksat flere initiativer med henblik på at styrke menighedsrådenes arbejde og gøre det mere overskueligt.

Øget frihed til at tilrettelægge sognearbejde

Folketinget vedtog i foråret 2003 en række forslag fra regeringen om ændringer i den kirkelige lovgivning. Den væsentligste, principielle ændring, som dermed blev vedtaget, er indførelse af en sognefuldmagt.

Hidtil har det enkelte menighedsråd kun kunnet råde frit over et begrænset, på forhånd fastsat beløb til det kirkelige arbejde i sognet, nemlig det såkaldte rådighedsbeløb. I 2003 kan rådighedsbeløbet højst være 125.000 kr.

Indførelsen af sognefuldmagt betyder, at et menighedsråd fra den 1. januar 2004 kan disponere lige så frit inden for hele den driftsbevilling, som menighedsrådet har fået bevilget af provstiudvalget, som man hidtil har kunnet inden for det begrænsede rådighedsbeløb.

Sognefuldmagten giver således det enkelte menighedsråd større frihed til at tilrettelægge det lokale sognearbejde, så længe udgifterne holdes inden for den samlede bevillingsramme, som menighedsrådet har.

Øget lokal økonomisk kompetence

Menighedsrådene får som følge af de lovændringer, der blev vedtaget i foråret 2003, i fremtiden en rammebevilling til drift. Det giver større frihed til at disponere og omdisponere med hensyn til driftsudgifter.

Hidtil har hvert menighedsråd fået tildelt bevillinger på grundlag af et detaljeret budget, som er godkendt af provstiudvalget. Omdisponeringer i forhold til det godkendte budget har kun kunnet ske med provstiudvalgets godkendelse. Med virkning fra 1. januar 2004 er hvert menighedsråds bevillinger en rammebevilling til drift samt bevillinger til anlægsarbejder. Menighedsrådet kan derefter frit disponere og eventuelt i årets løb omdisponere inden for rammebevillingen til drift.

Lovændringerne har også givet mulighed for, at der kan overføres midler fra et regnskabsår til det følgende.

Øget lokalt økonomisk ansvar

Regeringen og Folketinget ønskede med lovændringerne i foråret 2003 også at øge menighedsrådenes og provstiudvalgenes ansvar for den lokale kirkelige økonomi. Det skete ved, at to bestemmelser, som har givet andre myndigheder mulighed for at gribe ind i beslutninger om den lokale økonomi, blev afskaffet.

Økonomilovens § 17 a indeholdt en bestemmelse, som gav kirkeministeren mulighed for at fastsætte rammerne for udviklingen i den lokale kirkelige økonomi. Efter ændringen er det nu fastslået i § 17 a, stk. 8, at "kirkeministeren kan ikke fastsætte regler om størrelsen af kirke- og præstegårdskassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse".

Den anden mulighed for indgreb udefra, som er blevet afskaffet, er den såkaldte 20%-regel, som har givet kommunalbestyrelsen mulighed for at kræve ligningsbeløbet (kirkeskatten) sat ned, hvis udgifterne på nogle af kirke- og præstegårdskassernes budgetposter steg mere end 20% i forhold til gennemsnittet i de seneste 4 år.

Øget frihed for de kirkelige kasser i sognene

Før lovændring:

- menighedsrådene udarbejder specificerede budgetter
- provstiudvalg og repræsentanter for menighedsrådene drøfter rådernes budgetter ved budgetsamråd
- provstiudvalget godkender budgetterne og meddeler dermed bevilling på grundlag af dem
- omdisponeringer i forhold til et budget kan kun ske med godkendelse fra provstiudvalget

Efter lovændring:

- provstiudvalg og repræsentanter for menighedsrådene drøfter ved budgetsamråd behov og muligheder
- provstiudvalget meddeler rammebevilling for drift samt bevillinger til anlægsarbejder til hvert menighedsråd, hvorefter menighedsrådet frit kan disponere over rammebevillingen

Øget lokal kompetence i forhold til præstebolig

Sagsgang før lovændring:

- behov påpeges ved syn
- provstiudvalget beslutter, hvad der skal foretages
- menighedsrådet får udarbejdet projekt
- projekt sendes via provstiudvalget til stiftsøvrigheden
- stiftsøvrigheden indhenter udtalelse fra bygningskonsulent
- stiftsøvrigheden godkender
- godkendt projekt sendes via provstiudvalg til menighedsråd
- arbejdet kan sættes i gang

Sagsgang efter lovændring:

- behov påpeges ved syn
- provstiudvalget beslutter, hvad der skal foretages
- menighedsrådet får udarbejdet projekt
- arbejdet kan sættes i gang

Øget lokal kompetence i forhold til bygninger m.v.

I tilknytning til de lovændringer, som blev vedtaget i foråret 2003, bliver den lokale kompetence øget i forhold til beslutninger om, hvad der skal ske med bygninger og arealer, som ejes af kirker og præsteembeder. Hittidige krav om, at menighedsrådenes beslutninger vedrørende sådanne bygninger og arealer skal godkendes af Kirkeministeriet eller stiftsøvrigheden, erstattes af, at alene provstiudvalget skal give sin godkendelse

Ændringerne har betydning i forhold til folkekirkens "almindelige huse", det vil sige tjenesteboliger for præster, bygninger og arealer uden for kirkegården, som bruges i forbindelse med kirke eller kirkegård, samt præsteembedernes landbrugsejendomme.

Menighedsrådenes dispositioner i forhold til kirkebygninger og kirkegårde skal i samme omfang som hidtil godkendes af myndigheder uden for lokalområdet.

Regelsanering

Kort efter regeringens tiltræden i november 2001 blev der iværksat en gennemgang af de regler, som er fastsat administrativt af Kirkeministeriet. Formålet var, at der i videst muligt omfang skulle gennemføres en regelsanering.

Som resultat af denne gennemgang blev 50 administrative forskrifter i form af cirkulærer og cirkulæreskrivelser ophævet den 1. marts 2002.

Kirkeministeren har besluttet, at der omkring årsskiftet 2003-2004 skal foretages en ny gennemgang med henblik på yderligere regelsanering.

Folkekirken økonomi

Siden regeringens tiltræden i november 2001 er der taget en række initiativer med henblik på at få skabt et tiltrængt overblik over og en bedre styring af især den del af folkekirken økonomi, som er samlet i fællesfonden.

Der er desuden taget initiativer med henblik på at få skabt bedre overblik over lokale kirkelige udgifter.

Fællesfonden - undersøgelse og initiativer

Fællesfonden er folkekirken "hovedkasse", som afholder folkekirkelige udgifter på regionalt plan (stiftsniveau) og på landsplan. Fællesfonden dækker knap en femtedel af alle folkekirkelige udgifter. Fællesfondens primære indtægtskilde er landskirkeskat, som fastsættes af kirkeministeren.

Langt den største udgiftspost for fællesfonden er folkekirken egen andel af løn til præster og provster. Fællesfonden dækker bl.a. 60 procent af lønnen til sognepræster, provster og hjælpepræster og hele lønnen til specialpræster, der er knyttet til institutioner, samt til barselsvikarer for præster. Fællesfonden dækker desuden bl.a. udgifterne ved stiftsadministrationerne og folkekirkelige uddannelsesinstitutioner, fællesordninger for forsikringsdækning af hele folkekirken, for IT og for revision af de kirkelige kasser. Der ydes også udligningstilskud til økonomisk svage områder af landet.

Kirkeministeren bad i foråret 2002 statsrevisorerne om at foranstalte, at Rigsrevisionen foretog en gennemgribende undersøgelse af fællesfondens økonomiske situation og forvaltning.

Rigsrevisionen afleverede i foråret 2003 en beretning, som på flere punkter kritiserede den hidtidige forvaltning og styring af fællesfonden.

Folkekirken økonomi - omfang og ansvar

- *Kirke- og præstegårdskasser*
Dækker udgifter i sognene, dog ikke præsteløn
Udgifter i 2002: ca. 4.200 mio. kr. - Primær indtægtskilde: lokal kirkelig ligning
Ansvarlige: menighedsrådene med godkendelse fra provstiudvalgene
- *Provstiudvalgskasser*
Dækker udgifter ved provstiudvalgenes virksomhed
Udgifter i 2002: ca. 28 mio. kr. - Primær indtægtskilde: lokal kirkelig ligning
Ansvarlige: provstiudvalgene
- *Fællesfonden*
Dækker folkekirkelige udgifter på stiftsniveau og landsplan, bl.a. del af præsteløn
Udgifter i 2002: ca. 972 mio. kr. - Primær indtægtskilde: landskirkeskat
Ansvarlig: kirkeministeren i samarbejde med stiftsøvrighederne
- *Statstilskud*
Dækker primært en del af præsteløn samt pension til præster
Udgifter i 2002 (ekskl. Kirkeministeriet): ca. 552 mio. kr. - Indtægtskilde: bevilling på finansloven
Ansvarlig for forvaltning: kirkeministeren

Som konsekvens heraf har kirkeministeren anmodet Finansministeriet om bistand til såvel umiddelbart i forhold til fællesfondens budget for 2003 som på længere sigt at få etableret bedre redskaber til styring af fællesfonden. I den forbindelse blev der den 18. juni 2003 fastsat et udgifts- og ansættelsesstop. Ansættelsesstoppet ophæves ved udgangen af 2003.

En projektgruppe under Finansministeriet er inddraget i løbende budget- og regnskabsopfølgning for fællesfonden og har fremlagt forslag til fremtidig styring af fællesfonden.

Budgetfølgegruppe og årsrapport

Ud fra et ønske om at informere åbent og udførligt om fællesfonden nedsatte kirkeministeren i 2002 en budgetfølgegruppe med repræsentanter for stiftsøvrighederne, Danmarks Provsteforening og Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer. Ministeren besluttede desuden, at der hvert år skal udarbejdes en årsrapport for fællesfonden.

Årsrapport for fællesfonden 2002 blev udgivet i juli 2003. Den giver en dybtgående beskrivelse af fællesfondens økonomi på baggrund af regnskabet for 2002. Årsrapporten beskriver samtidig de forskellige aktiviteter, som finansieres af fællesfonden.

Årsrapporten kan bl.a. læses på Kirkeministeriets hjemmeside - www.km.dk.

Kompensation for tab ved nye skatteregler

Regeringen besluttede i foråret 2003, at staten skal yde kompensation til folkekirken for det provenutab for kirkeskatten, som følger af, at der med virkning fra 2004 indføres et beskæftigelsesfradrag.

Det er første gang, folkekirken får kompensation fra staten for de konsekvenser, som ændringer i skattelovgivningen har for kirkeskatten. Kompensationen er for 2004 fastsat til 95 mio. kr. Det svarer til den nedgang i kirkeskatteindtægterne, som følger af beskæftigelsesfradraget.

Øget frihed til folkekirken

Regeringen har truffet en principbeslutning om, at statens økonomiske tilskud skal omlægges til et bloktilskud. Formålet med en sådan omlægning er at give mulighed for en friere folkekirkelige prioritering af de midler, der er til rådighed, f.eks. en opprioritering af antallet af præstestillinger.

Statens tilskud gives under den nuværende ordning efter bevilling på finansloven som specificerede bevil-linger, der bl.a. omfatter 40 procent af lønnen til sognepræster, provster og hjælpepræster, den fulde udgift ved løn og pension til biskopper og den fulde udgift ved pension til tidligere præster og provster. Mindre dele af statens tilskud vedrørende folkekirken ydes bl.a. til de organisationer, der yder kirkelig betjening til danskere i udlandet, som tilskud til istandsættelse af kirker i økonomisk svage områder af landet samt til vedligeholdelse af de kongelige begravelseskapeller i Roskilde Domkirke og vedligeholdelse af Mindelunden.

Som følge af principbeslutningen blev der nedsat et udvalg med den opgave at udarbejde en eller flere modeller for omlægning af statens forskellige specificerede tilskud til et samlet bloktilskud til folkekirken.

Udvalget har i oktober 2003 afleveret en rapport til regeringens økonomiudvalg. Rapporten, som primært peger på en model, hvorefter statens tilskud til folkekirken omlægges til et bloktilskud til fællesfonden, er i november offentliggjort og udsendt til høring i folkekirken.

Kirkeministeren har ved adskillige lejligheder givet udtryk for, at kirkeministerens selvstændige kompetence i forhold til fællesfondens budget og fastsættelse af landskirkeskatten bør ændres, så Folketinget inddrages, både når det gælder fastsættelsen af landskirkeskatten og fællesfondens udgifter.

Statens tilskud til folkekirken

På finansloven for 2003 er der bevilget følgende, specificerede tilskud til folkekirken på tilsammen 558,7 mio. kr.:

- løn til biskopper: 8,7 mio. kr.
- tilskud til løn til præster og provster: 381,2 mio. kr.
- det mellemkirkelige arbejde: 0,3 mio. kr.
- istandsættelse af kirker m.v.: 15,0 mio. kr.
- danske sømands- og udlandskirker: 17,4 mio. kr.
- Mindelunden og kgl. begravelseskapeller m.v.: 2,8 mio. kr.
- pension til præster og provster: 124,8 mio. kr.
- tilskud til Pensionskassen af 1950: 8,5 mio. kr.

Efter bloktilskudsudvalgets forslag vil tilskuddene på i alt 558,7 mio. kr. i stedet skulle ydes som et samlet bloktilskud til fællesfonden, hvorefter fællesfonden overtager ansvaret for at finansiere eller yde tilskud til de nævnte aktiviteter.

Udvalget vedrørende bloktilskud foreslår i denne sammenhæng, at der etableres et snævert udvalg bestående af repræsentanter for de kirkelige myndigheder, som skal rådgive kirkeministeren vedrørende fællesfonden. Udvalget foreslår desuden, at fællesfondens samlede udgiftsramme fastsættes på finansloven, hvor også landskirkeskatten opføres med det beløb, som kirkeministeren har fastsat.

Sideløbende med, at udvalgets rapport blev udsendt til høring, udsendte kirkeministeren et supplerende lovforslag til høring. I det foreslår ministeren, at rammerne for fastsættelse af landskirkeskatten i et givent år fastsættes af Folketinget på det foregående års finanslov.

Nøgletal for lokale kirkelige udgifter

Siden midten af 1990'erne har Kirkeministeriet udarbejdet en samlet landsdækkende statistik over folkekirkens økonomi, omfattende både de lokale kirkelige kasser i sogne og provstier, fællesfonden og statens tilskud. Statistikken er offentliggjort i publikationen "Kirkens penge".

Kirkeministeren har besluttet, at økonomistatistikken skal suppleres med "Nøgletal", som viser de lokale kirkelige kassers udgifter inden for hvert provsti og i forhold til bl.a. antallet af medlemmer af folkekirken og antallet af kirker.

Undersøgelse af bygge- og anlægsudgifter

Kirkeministeren har besluttet, at der skal gennemføres en nærmere undersøgelse af udgifterne vedrørende bygge- og anlægsarbejder i folkekirken.

Undersøgelsen skal bl.a. bidrage til at afdække udgifterne til arkitektbistand. Undersøgelsen skal desuden bidrage til vurdering af, hvilke faktorer der i øvrigt har indflydelse på omfanget af udgifterne ved bygge- og anlægsarbejder.

Den folkekirkelige arbejdsplads

Der er arbejdet på at gøre procedurerne omkring ansættelse af såvel præster som kirkefunktionærer mindre bureaukratiske og mere fleksible.

Der er samtidig arbejdet på at forbedre forholdene for ansatte i folkekirken og for samspillet mellem arbejdsgivere og ansatte i folkekirken ved at undersøge arbejdsmiljøet i folkekirken og vejlede om gennemførelse af medarbejderudviklingssamtaler.

Endvidere er der iværksat en evaluering af kirkemusikskolerne, som uddanner en meget stor del af organisterne og kirkesangerne i folkekirken.

Enklere ansættelsesprocedure for præster

Sognepræster og hjælpepræster ansættes og afskediges af kirkeministeren. Ansættelse sker efter indstilling fra menighedsrådet og biskoppen.

Kirkeministeren har efter forslag fra Forenklingssudvalget og høring af biskopperne besluttet, at der fra 1. januar 2004 indføres en langt mere enkel procedure end hidtil for opslag af ledige stillinger og for ekspedition af ansøgninger.

Hidtil har Kirkeministeriet stået for opslag af ledige stillinger, modtagelse af ansøgninger og videresendelse af dem til biskoppen i det pågældende stift samt indsamling af nødvendige oplysninger om ansøgers eksamen m.v.

Efter 1. januar 2004 skal bispekontoret i det stift, hvor en stilling er ledig, stå for arbejdet med opslag af stillingen. Ansøgninger skal sendes til det pågældende bispekontor, som også får ansvaret for indsamling af de nødvendige oplysninger om eksamen m.v.

Enklere procedure ved præsteansættelse

Nuværende procedure:

- ansøgning sendes til provst
- provst sender til biskop
- biskop sender til Kirkeministeriet
- Kirkeministeriet sender alle ansøgninger til biskop
- biskop sender til provst
- provst sender til menighedsrådet
- menighedsrådets indstilling sendes til provst
- provst sender til biskop
- biskoppen sender til ministeriet sammen med sin egen indstilling
- Kirkeministeriet udnævner

Ny procedure:

- ansøgning sendes direkte til biskoppen
- biskoppen sender ansøgninger til menighedsrådet
- menighedsrådets indstilling sendes direkte til biskoppen
- biskoppen sender rådets indstilling til ministeriet sammen med sin egen
- Kirkeministeriet udnævner

Enklere normering af stillinger som kirketjener

En kirketjenerstilling er tidligere beregnet og normeret efter et pointsystem, f.eks. således:

- 60 højmesser á 5 points: 300 points
- 21 andre gudstjenester á 3 points: 63 points
- 72 kirkelige handlinger á 2 points: 144 points
- 4 kirkekoncerter á 3 points: 12 points
- tilsyn med 2 hold konfirmander: 40 points
- medvirken ved 102 møder á 3 points: 306 points
- Indendørs rengøring af 1120 m²: 900 points

I alt: 1.765 points = fuldtidsstilling

Ny fremgangsmåde:

- Menighedsrådet anmoder Kirkeministeriet om at få klassificeret en stilling på fuld tid eller deltid
- Menighedsrådet fastsætter, hvilke opgaver kirketjeneren skal løse.

Kirkeministeriet skal derefter først involveres i besættelse af en ledig præstestilling på det tidspunkt, hvor udnævnelsen skal ske efter indstilling fra menighedsrådet og biskoppen.

Enklere normering af kirkefunktionærer

Stillinger som organist, kordegn, graver eller kirketjener er i mange år blevet normeret på grundlag af meget detaljerede systemer til beregning af arbejdets omfang og dermed kvote for stillingens timetal og deraf følgende løn. Beregningerne er foretaget af stiftsøvrighederne, hvorefter normeringen af tjenestemandstillinger eller tjenestemandslignende stillinger er foretaget af Kirkeministeriet.

Kvotestystemerne er blevet kritiseret for at være meget komplicerede og for lidt fleksible i forhold til de ønsker og behov, man lokalt har med hensyn til opgaver, der skal løses af en kirkefunktionær.

Kirkeministeriet har i løbet af 2002 og 2003 forhandlet med kirkefunktionærernes faglige organisationer om ophævelse af kvotestystemerne, således at der kan indføres enklere normeringssystemer.

Status for omlægning til nye normeringssystemer er i november 2003, at der efter forhandling med Danmarks Kirketjenerforening og Dansk Organist og Kantor Samfund er indført nye systemer for de stillinger, som de har forhandlingsret for, og forhandlinger om nyt normeringssystem for kordegne er tæt på afslutning.

Der vil derefter blive arbejdet på indførelse af nye systemer for gravere, som Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte har forhandlingsret for, samt for organister, som Foreningen af Præliminære Organister har forhandlingsret for.

Arbejds miljøundersøgelse og konference

På baggrund af en del debat om arbejdsmiljøet i folkekirken besluttede kirkeministeren i foråret 2002 at lade

Arbejds- og Miljømedicinsk Klinik, H:S Bispebjerg Universitetshospital gennemføre en undersøgelse af psykosocialt arbejdsmiljø i folkekirken.

Undersøgelsens resultater blev fremlagt i en rapport, som blev offentliggjort i november 2002. Nogle uger senere var rapporten udgangspunkt for en konference.

Undersøgelsens hovedresultat var, at det psykosociale arbejdsmiljø for ansatte i folkekirken generelt ligger på samme niveau som det psykosociale arbejdsmiljø for andre danske lønmodtagere.

I forlængelse af undersøgelsen og konferencen er der blevet indført medarbejderudviklingssamtaler i folkekirken.

Medarbejderudviklingssamtaler

De generelle løn- og arbejdsvilkår for såvel præster som kirkefunktionærer aftales mellem Finansministeriet og de faglige organisationer. Derfor er folkekirkens arbejdsgivere og ansatte også omfattet af de aftaler om medarbejderudviklingssamtaler, som Finansministeriet har indgået med de faglige organisationer for lønmodtagere inden for staten.

Det betyder, at menighedsrådene som arbejdsgivere for kirkefunktionærer har ansvar for, at der føres medarbejderudviklingssamtaler med dem. For at støtte menighedsrådene og kirkefunktionærerne i arbejdet med disse samtaler har Kirkeministeriet i 2003 udgivet "Medarbejderudviklingssamtaler - En vejledning for menighedsråd og ansatte". Vejledningen er udarbejdet i samarbejde med Folkekirkens Samarbejdsudvalg, der består af repræsentanter for faglige organisationer og myndigheder i folkekirken.

For præsterne, der har Kirkeministeriet som ansættelsesmyndighed, gælder, at medarbejderudviklingssamtaler føres af provsterne som præsternes nærmeste tilsynsførende. Der er udarbejdet materiale om medarbejderudviklingssamtaler for præster, og det er indført

som en frivillig forsøgsordning for de næste to år. Derefter vil medarbejderudviklingssamtaler for præster blive taget op til evaluering på baggrund af erfaringer i de to år.

Tjek for pædofilidomme

Regeringen vil forbedre indsatsen for at sikre, at personer, der er dømt i sager om pædofili, ikke har direkte kontakt med børn.

Kirkeministeren har derfor i efteråret 2003 besluttet, at der fra 1. januar 2004 i forbindelse med nyansættelse af præster vil blive indhentet oplysninger i kriminalregisteret om eventuelle pædofilidomme. For allerede ansatte præster gælder, at Kirkeministeriet får indberetning fra Rigsadvokaten, hvis en præst bliver dømt for forhold, der må antages at være af betydning for ansættelsesforholdet, herunder for seksuelle forbrydelser mod børn.

Kirkeministeriet vil udsende en vejledning til menighedsrådene med opfordring om, at de i forbindelse med ansættelse af personale, der har direkte kontakt med børn, indhenter oplysninger fra kriminalregisteret om eventuelle pædofilidomme. For personer, der allerede er ansat af menighedsrådene, gælder ligesom for præster, at Rigsadvokaten indberetter eventuelle domme.

Alkoholpolitik

Kirkeministeriet har i efteråret 2003 taget initiativ til at drøfte behovet for og den eventuelle udformning af en alkoholpolitik for præster med Den danske Præsteforening.

Evaluering af kirkemusikskolerne

Tre kirkemusikskoler, der primært finansieres af fællesfonden, har i en årrække varetaget uddannelse af organister, men også af kirkesangere i folkekirken.

De tre institutioner er: Løgumkloster Kirkemusikskole, Vestervig Kirkemusikskole og Sjællands

Kirkemusikskole. De tilbyder organistuddannelse, der kan afsluttes med Elementær Orgelprøve eller Præliminær Orgelprøve, samt uddannelse af kirkesangere og kirkekorledere.

Der er i efteråret 2003 iværksat en evaluering af kirkemusikskolerne i lighed med en evaluering, som i sidste halvdel af 1990'erne blev gennemført for de institutioner, som står for uddannelse og efteruddannelse af præster. Evalueringen af kirkemusikskolerne skal bl.a. belyse forholdet mellem antallet af studerende og dimittender på kirkemusikskolerne og behovet for kirkemusikere i folkekirken.

Borgernær folkekirke

Folkekirken er i geografisk forstand nær borgerne. Der er i folkekirken således

- ca. 2.340 kirker
- ca. 2.125 sogne
- ca. 1.350 pastorater, hvor der hos sognepræsten eller på kirkekontoret (kordegnekontoret) kan anmeldes fødsler, navngivning og dødsfald og anmodes om kirkelige handlinger som vielse og begravelse

På internetsiden www.sogn.dk kan man bl.a. finde ud af, hvilket sogn en bestemt adresse hører til og derefter få oplysninger om dette sogn.

En mere borgernær folkekirke

Folkekirken er i geografisk forstand meget nær borgerne.

Der er arbejdet på i bredere forstand at gøre folkekirken mere borgernær.

Borgerhøring om fremtidens folkekirke

I september 2003 blev der i samarbejde med Teknologirådet gennemført en borgerhøring, hvor menige medlemmer af folkekirken var indbudt til at give udtryk for deres ønsker og forventninger til folkekirken. Formålet med borgerhøringen var at få åbnet debatten om fremtidens folkekirke for folkekirkens menige, ofte passive, medlemmer, at få mere viden om deres forventninger, at lytte til deres budskaber og at få ideer til opgaver og opgaveløsning i fremtidens folkekirke.

Efter borgerhøringen blev der holdt en konference, hvor folkekirkelige meningsdannere kunne forholde sig til de synspunkter, der var blevet givet udtryk for ved borgerhøringen.

I tilknytning til høringen og konferencen har kirkeministeren opfordret til, at der rundt om i folkekirken tages tilsvarende initiativer til dialog mellem folkekirkens menige medlemmer og meningsdannere og beslutningstagere i folkekirken.

Debatoplæg til borgerhøringen og Borgernes Idékatalog, der blev udformet ved høringen, samt rapport fra den opfølgende konference er offentliggjort på internettet på www.km.dk/borgerhoering.

Borgerservice på internettet

Mulighederne for at bruge Kirkeministeriets hjemmeside på internettet - www.km.dk - til at finde oplysninger om folkekirken er blevet væsentligt forøget.

Der er etableret en underside - www.km.dk/liv/liv.htm - hvor der under overskriften "Folkekirken gennem livet" er samlet oplysninger om forholdet mellem borgere og folkekirke i en række konkrete livssituationer, f.eks. ved fødsel, vielse og død.

På www.km.dk er der også blanketter, som kan anvendes ved bl.a. anmeldelse af fødsel, navngivning, navneforandring og udtrædelse af folkekirken.

Borgerservice via internettet vil blive yderligere udbygget i 2004, når den elektroniske Den Ny Kirkebog er taget fuldt ud i brug i folkekirken.

De første sogne begyndte i december 2001 at bruge DNK, som afløser de traditionelle kirkebøger, som i mere end 350 år har været brugt til at registrere bl.a. fødsler, navne, vielser og dødsfald. DNK vil i løbet af december 2003 være i brug i alle sogne. Der kan bl.a. blive tale om, at anmeldelse af fødsler kan foretages via internettet.

Internettet anvendes også ved Menighedsrådenes IT-skrivebord, som Kirkeministeriet i samarbejde med Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer har udviklet som et tilbud til de ca. 2.200 menighedsråd.

IT-skrivebordet betyder, at menighedsrådene har elektronisk adgang til alle regler og administrative vejledninger m.v., som er grundlag for menighedsrådenes arbejde. IT-skrivebordet indeholder bl.a. også elektroniske blanketter. IT-skrivebordet kan desuden fungere som det enkelte menighedsråds eget arkiv.

Autorisation af ny salmebog

Kirkeministerien indstillede i juli 2002 til Hendes Majestæt Dronningen, at Salmebogskommissionens reviderede forslag til ny salmebog blev autoriseret til brug i folkekirken.

Den Danske Salmebog blev udgivet og taget i brug i folkekirken Pinsedag 2003.

Folkekirken gennem livet

På Kirkeministeriets hjemmeside er der etableret en borgerportal, der giver let adgang til oplysninger om "Folkekirken gennem livet". Bl.a. ved

- fødsel og dåb eller navngivning
- navneændring
- dåbsoplæring
- konfirmation
- vielse
- dødsfald og begravelse
- medlemskab af folkekirken

Kampagne for Åbne kirker

Mange mennesker, både danske borgere og udenlandske turister, vil gerne besøge danske kirker uden for de tidspunkter, hvor der er gudstjenester eller kirkelige handlinger. Ønskerne om at besøge kirkerne kan skyldes turistmæssig, kirke- og kulturhistorisk interesse, men kan også være udtryk for et ønske om at kunne tilbringe en stille stund i en kirke.

Mange kirker er imidlertid aflåst uden for de tidspunkter, hvor der er gudstjeneste eller kirkelige handlinger.

Der blev derfor i foråret 2002 gennemført en kampagne over for menighedsrådene med opfordring til, at de så vidt muligt sørger for, at kirkerne er åbne og tilgængelige i dagtimerne.

Handicappedes adgang til kirkerne

Adskillige kirker og kirkegårde samt kirkelige mødelokaler og kontorer er mere eller mindre vanskeligt tilgængelige for handicappede.

Kirkeministeren har derfor i efteråret 2003 nedsat en arbejdsgruppe, som inden medio 2004 skal udarbejde handlingsplaner, der kan være med til at forbedre handicappedes muligheder for at færdes i kirkerne og på kirkegårdene samt i kirkernes mødelokaler og kontorer.

Arbejdsgruppen er nedsat, efter at kirkeministeren sammen med repræsentanter for Dansk Handicap Forbund har "testet" tilgængeligheden ved en række kirker og kontorer.

Gennemgang af ministeriet med henblik på decentralisering

Kirkeministeren har besluttet at iværksætte en gennemgang af arbejdsområder og arbejdsgange i ministeriet.

Målet med gennemgangen er at vurdere, om der er opgaver og kompetencer, som det vil være hensigtsmæssigt at flytte fra ministeriet til decentrale myndigheder, bl.a. stiftsøvrighederne.

Sprogkrav til præster i godkendte trossamfund

Regeringen ønsker, at præster i trossamfund uden for folkekirken, som får bemyndigelse til at foretage vielser med borgerlig gyldighed, behersker det danske sprog.

I efteråret 2003 er der derfor indført en procedure, hvorefter præster i forbindelse med anmodning om vielsesbemyndigelse skal afgive en erklæring om, at de behersker det danske sprog, eller at de, hvis det ikke er tilfældet, vil tilmelde sig et kursus i dansk.

